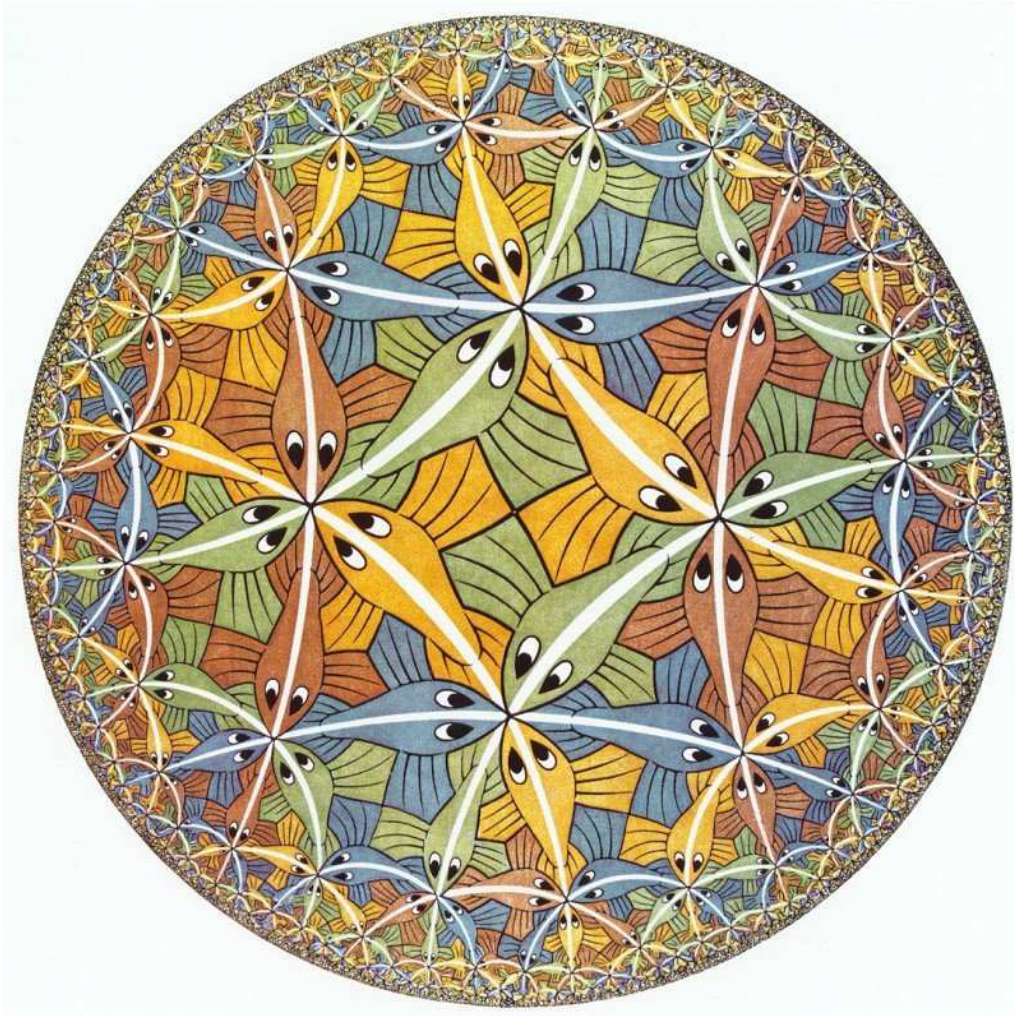

Λεξικό μαθηματικών όρων

Λεξικό μαθηματικών όρων

Συλλογική εργασία
των μαθητών του Β2 (2011-12)
του 6ου Γυμνασίου Γαλατσίου

Το παρακάτω λεξικό φτιάχτηκε από τους μαθητές του Β2 τη χρονιά 2011-12. Την τελική διαμόρφωση του περιεχομένου είχαν οι εκπαιδευτικοί Στουραϊτης Κώστας (μαθηματικός) και Χατζηαμπεριάδης Ηλίας (φιλόλογος). Η ιδέα ξεκίνησε από την προσπάθεια σύνδεσης της μαθηματικής ορολογίας με τα γλωσσικά χαρακτηριστικά (ετυμολογικά και ερμηνευτικά) των λέξεων που την αποτελούν. Πολύ συχνά η σημασία μιας λέξης στα μαθηματικά είναι πολύ διαφορετική από τη σημασία της στην καθημερινή ζωή. Ωστόσο, μια ετυμολογική και ερμηνευτική ανάλυση των μαθηματικών όρων είναι χρήσιμη τόσο για τη μάθηση των μαθηματικών όσο και της γλώσσας. Ίσως να οδηγεί και σε άλλα μονοπάτια (όπως την ιστορία των μαθηματικών ή την εξέλιξη της γλώσσας).

Η έλλειψη χρόνου και εμπειρίας ήταν σημαντικοί περιορισμοί που μπορεί να οδήγησαν σε παραλείψεις ή λάθη. Ίσως την επόμενη σχολική χρονιά να μπορέσουμε να βελτιώσουμε.

Αδύνατη: Από το στερητικό α- και το επίθετο "δυνατός" (πιθανός, εφικτός) που προέρχεται από το αρχαίο "δύναμαι" (μπορώ). Στην καθημερινή γλώσσα μπορεί να σημαίνει κάτι που δεν είναι εφικτό αλλά και την λεπτή (αδύνατη). Στα μαθηματικά, αδύνατη εξίσωση λέγεται αυτή που δεν έχει λύση.

Άθροισμα: Από το ρήμα "αθροίζω" που προέρχεται από το "αθρός" (άφθονος, μαζικός). Τόσο στην καθημερινή γλώσσα όσο και στα μαθηματικά, άθροισμα είναι το αποτέλεσμα της πρόσθεσης.

Ακτίνα: Από την αρχαία λέξη "ακτίς". Στην καθημερινή γλώσσα, είναι η φωτεινή γραμμή που εκπέμπεται από ένα φωτεινό σώμα. Στα μαθηματικά, είναι το ευθύγραμμο τμήμα που ενώνει το κέντρο ενός κύκλου με κάποιο σημείο του.

Ακτίνιο: Από τη λέξη ακτίνα. Στη χημεία, το ακτίνιο είναι χημικό στοιχείο. Στα μαθηματικά το ακτίνιο είναι μονάδα μέτρησης γωνιών και τόξων.

Άλγεβρα: Από τη λατινική "algebra" που προέρχεται από την αραβική "al jabr" (συμπλήρωση). Είναι ο κλάδος των μαθηματικών που πραγματεύεται τις πράξεις και τις ιδιότητές τους τόσο μεταξύ αριθμών, όσο και μεταξύ των στοιχείων άλλων συνόλων.

Άλγεβρική παράσταση: Η παράσταση που περιέχει αριθμούς και μεταβλητές που συνδέονται μεταξύ τους με πράξεις.

Αναγωγή: Από την πρόθεση "ανά" και το αρχαίο ρήμα "άγω" (οδηγώ). Στην καθημερινή γλώσσα μπορεί να σημαίνει την αναφορά σε μια άλλη βάση, τη μετατροπή. Στη Χημεία αναγωγή είναι είδος χημικής αντίδρασης. Στα μαθηματικά αναγωγή όμοιων όρων είναι η πρόσθεση (ή η αφαίρεση) των όμοιων προσθετέων.

Απαλοιφή: Από το αρχαίο ρήμα "απαλείφω" (από + αλείφω). Στην καθημερινή γλώσσα σημαίνει την εξάλειψη, την εξαφάνιση. Στα μαθηματικά, απαλοιφή παρανομαστών λέγεται η διαδικασία που οδηγεί στην εξάλειψη των παρανομαστών (άρα των κλασμάτων) σε μια εξίσωση, δηλαδή ο πολλαπλασιασμός των δύο μελών της εξίσωσης με κοινό πολλαπλάσιο των παρανομαστών.

Απόσταση: Προέρχεται από το αρχαίο ρήμα "αφίστημι" [από + ίστημι] που σημαίνει "απομακρύνω". Απόσταση είναι το διάστημα του χώρου μεταξύ δύο σημείων. Στη

γεωμετρία απόσταση δύο σημείων είναι το μήκος του ευθύγραμμου τμήματος που συνδέει δύο σημεία.

Αριθμός: Προέρχεται από το αρχαίο ρήμα "αραρίσκω" που σημαίνει συγκεντρώνω, συνάπτω, λογαριάζω. Έννοια που δηλώνεται με μαθηματικά σύμβολα [π.χ. 1,2,3, κλπ] γράμματα [π.χ. α',β',γ' κλπ] λέξεις [π.χ. ένα, δύο, τρία κλπ], φανερώνει το πλήθος των πραγμάτων στα οποία αναφερόμαστε και χρησιμεύει στους υπολογισμούς και τις μετρήσεις. Στα μαθηματικά υπάρχουν οι φυσικοί αριθμοί, οι ακέραιοι αριθμοί, οι ρητοί αριθμοί, οι πραγματικοί αριθμοί κλπ.

Αριθμητική: Η σχετική με τον αριθμό. Κλάδος των μαθηματικών που ασχολείται με τις ιδιότητες και τις πράξεις των αριθμών.

Βάση: Από το αρχαίο "βάσις" που προέρχεται από τη ρήμα "βαίνω". Στην καθημερινή γλώσσα μπορεί να σημαίνει το χώρο ή το σημείο που επάνω του πατάει, στηρίζεται κάτι, το κατώτερο μέρος σώματος ή σχήματος, το κυριότερο μέρος ή συστατικό ενός συνόλου, το οριακό σημείο κάτω από το οποίο ο συναγωνιζόμενος ή εξεταζόμενος θεωρείται ότι απέτυχε κλπ. Στα μαθηματικά βάση είναι μια πλευρά ενός σχήματος (χρησιμοποιούμε αυτό τον όρο όταν υπολογίζουμε εμβαδά), αλλά και οι παράλληλες πλευρές ενός τραapeζίου.

Γραφική παράσταση: Γραφική είναι αυτή που σχετίζεται με τη γραφή. Στα μαθηματικά, η γραφική παράσταση συνάρτησης είναι η γραμμή που αποτελείται από τα σημεία που έχουν για τεταγμένη κάποιο x και για τεταγμένη το y που αντιστοιχεί σε αυτό το x . Είναι μια "εποπτική" εικόνα της συνάρτησης αυτής και μας βοηθάει να αντλήσουμε χρήσιμες πληροφορίες για τη σχέση των μεταβλητών x και y .

Δείγμα: Από το αρχαίο "δείκνυμι" που σημαίνει "δείχνω". Το δείγμα είναι ένα μέρος από το σύνολο που θέλουμε να εξετάσουμε, π.χ. μικρή ποσότητα υλικού που λαμβάνεται προκειμένου να εξεταστεί εργαστηριακά. Στη στατιστική πολύ συχνά συγκεντρώνουμε στοιχεία μόνο από ένα μέρος του πληθυσμού (το δείγμα) και προσπαθούμε να εξάγουμε συμπεράσματα για όλο τον πληθυσμό.

Δειγματοληψία: Προέρχεται από το "δείγμα" και τη "λήψη" (ουσιαστικό από το λαμβάνω). Δειγματοληψία είναι η λήψη δείγματος (πχ από εμπόρευμα) για δοκιμή ή έλεγχο. Στα μαθηματικά, δειγματοληψία είναι η επιλογή δείγματος από ένα

πληθυσμό. Για να μπορέσουμε να βγάλουμε έγκυρα συμπεράσματα για τον πληθυσμό, θα πρέπει η δειγματοληψία να εξασφαλίζει την αντιπροσωπευτικότητα του δείγματος.

Διάνυσμα: Από το ρήμα "διανύω". Διάνυσμα είναι το προσανατολισμένο ευθύγραμμο τμήμα, δηλαδή ένα ευθύγραμμο τμήμα στο οποίο έχουμε ορίσει αρχή και τέλος. Διανυσματικά μεγέθη (τη φυσική) είναι το βάρος (γενικά οι δυνάμεις), η ταχύτητα κλπ.

Διάμεσος: Προέρχεται από το "δια" και το "μέσο" και δηλώνει αυτόν που βρίσκεται στο μεταξύ διάστημα, τον ενδιάμεσο. Στα μαθηματικά, διάμεσος τριγώνου είναι το ευθύγραμμο τμήμα που έχει άκρα μια κορυφή και το μέσο της απέναντι πλευράς. Διάμεσος στη στατιστική είναι η μεσαία παρατήρηση, όταν οι παρατηρήσεις έχουν διαταχθεί σε αύξουσα σειρά.

Εγγεγραμμένος: Μετοχή του "εγγράφω", που προέρχεται από το "εν" (που δηλώνει ένταξη) και το "γράφω". Στα μαθηματικά, ένα πολύγωνο είναι εγγεγραμμένο σε κύκλο, αν οι κορυφές του είναι σημεία του κύκλου. Και ένας κύκλος είναι εγγεγραμμένος ενός πολυγώνου αν εφάπτεται στις πλευρές του.

Έδρα: Από το αρχαίο θέμα "εδ-" που σήμαινε καθίζω, τοποθετώ. Στην καθημερινή γλώσσα μπορεί να σημαίνει το κάθισμα, το βήμα, τη θέση του καθηγητή ανώτερης σχολής, τον τόπο όπου είναι εγκατεστημένη μόνιμα και λειτουργεί αρχή, εταιρία, επιχείρηση κ.τ.λ. Στα μαθηματικά είναι το καθένα από τα δύο ημιεπίπεδα, που σχηματίζουν μία διεδρη γωνία, αλλά και καθεμιά από τις επίπεδες επιφάνειες που ορίζουν ένα στερεό σώμα.

Εικονόγραμμα: Από την "εικόνα" και το "γράμμα" (το αποτέλεσμα του γράφω). Στα μαθηματικά είναι είδος γραφικής αναπαράστασης στατιστικών δεδομένων (συχνοτήτων) με χρήση του διαγράμματος του αντικειμένου του οποίου μετράμε τη συχνότητα.

Εξίσωση: Προέρχεται από το ρήμα "εξισώω – εξισώ" (εξ- + ισώω) που σημαίνει κάνω κάτι ίσο με κάτι άλλο. Στα μαθηματικά η εξίσωση είναι ισότητα που συνδέει γνωστές ποσότητες με άγνωστες, τις οποίες θέλουμε να προσδιορίσουμε.

Επιμεριστική ιδιότητα: Από το ρήμα "επί-μερίζω" (μερίς) που σημαίνει χωρίζω σε μερίδια, διαμοιράζω. Στα μαθηματικά, επιμεριστική ονομάζεται μια ιδιότητα που αφορά δύο μαθηματικές πράξεις. Στην περίπτωση των αριθμητικών πράξεων η επιμεριστική ιδιότητα παίρνει τη μορφή: $\alpha \cdot (\beta + \gamma) = \alpha \cdot \beta + \alpha \cdot \gamma$.

Επιφάνεια: Από το "επί-" και το ρήμα "φαίνω – φαίνομαι" (στα αρχαία είχε τη σημασία του "λάμπω – φωτίζω" αλλά και του "λέγω – εξηγώ"). Στην καθημερινή γλώσσα σημαίνει το εξωτερικό ενός σώματος, τη φαινομενική όψη του. Στα μαθηματικά, επιφάνεια είναι έκταση με δύο διαστάσεις (μήκος και πλάτος, χωρίς βάθος) στην οποία τελειώνει ένα τμήμα του χώρου ή ένα στερεό σώμα.

Ευθεία: Από το αρχαίο επίθετο "ευθύς" που σήμαινε τον ίσιο. Στα μαθηματικά είναι θεμελιώδης έννοια που περιγράφεται με ίσια γραμμή απείρου μήκους και μηδενικού πάχους χωρίς αρχή και τέλος. Ίδια η σημασία της και στην καθημερινή γλώσσα.

Εφαπτομένη: Από το αρχαίο ρήμα "εφάπτω" ("επί + άπτω" δηλαδή "επί + αγγίζω"). Στα μαθηματικά σημαίνει την ευθεία που έχει ένα κοινό σημείο με τον κύκλο, αλλά και το λόγο που σχηματίζεται, αν διαιρέσουμε την απέναντι κάθετη πλευρά με την προσκείμενη κάθετη πλευρά μιας οξείας γωνίας ενός ορθογωνίου τριγώνου.

Ημίτονο: Από τις λέξεις "ημί" (μισός) και "τόνος". Στα μαθηματικά είναι ο λόγος που σχηματίζεται, αν διαιρέσουμε την προσκείμενη κάθετη πλευρά μιας οξείας γωνίας ω ενός ορθογωνίου τριγώνου δια την υποτείνουσα.

Θεώρημα: Από το θεωρώ που προέρχεται από τα αρχαία: "θέα" + "ορώ" (βλέπω). Στα μαθηματικά σημαίνει την πρόταση που απαιτεί απόδειξη.

Ιστόγραμμα: Από τις λέξεις "ιστός" (από το "ίσταμαι") + "γράμμα". Στα μαθηματικά είναι γραφική απεικόνιση στατιστικών συχνοτήτων για ομαδοποιημένες κατανομές.

Ίχνος: Αρχαία λέξη, άγνωστης ετυμολογίας. Στα μαθηματικά ίχνος ενός σημείου A πάνω σε μία ευθεία ϵ ονομάζεται το σημείο τομής A' της ευθείας ϵ με την κάθετη προς αυτήν, που διέρχεται από το A. Στην καθημερινή γλώσσα το ίχνος είναι αποτύπωμα ποδιού ανθρώπου ή ζώου – αχνάρι – πατημασιά – σημάδι που αφήνει οτιδήποτε στο πέρασμά του – απομεινάρι – ελάχιστη ποσότητα.

Κάθετος: Προέρχεται από το αρχαίο ρήμα "καθήμι" (αφήνω να πέσει, ρίχνω). Τόσο στα μαθηματικά όσο και στην καθημερινή γλώσσα, το κάθετος –η –ο δηλώνει τη σχέση ανάμεσα σε δύο ευθείες ή ευθύγραμμα τμήματα που σχηματίζουν γωνία 90 μοιρών. Στην καθημερινή γλώσσα κάθετος μπορεί να σημαίνει απόλυτος στους ισχυρισμούς του ή στις απαιτήσεις του, κατηγορηματικός (πρόκειται για λανθασμένη χρήση, αντί του ορθού απόλυτος, ριζικός, κατηγορηματικός).

Κανονικό: Από το αρχαίο ουσιαστικό "κανών" που προέρχεται από την "κάννα" (καλάμι), οπότε η λέξη "κανών" θα είχε ως αρχική σημασία την καλάμινη ράβδο. Στην καθημερινή γλώσσα κανονικό είναι αυτό που συμφωνεί με ορισμένο κανόνα, με καθιερωμένο πρότυπο, το συμμετρικό. Στα μαθηματικά κανονικό λέγεται το πολύγωνο που έχει όλες τις πλευρές του ίσες και όλες τις γωνίες του ίσες.

Κέντρο: Από το αρχαίο "κέντρον" (αιχμή, αγκάθι, κεντρί) που προέρχεται από ρήμα "κεντώ". Στην καθημερινή γλώσσα μπορεί να σημαίνει το μεσαίο σημείο ενός χώρου ή ενός σχήματος – ο τόπος που συγκεντρώνονται άνθρωποι ή δραστηριότητες, τόπος με μεγάλη κίνηση – η έδρα από την οποία διευθύνεται το Κράτος ή μία υπηρεσία ή μία εργασία – τόπος ψυχαγωγίας. Στα μαθηματικά, κέντρο λέγεται το σημείο από το οποίο ισαπέχουν όλα τα σημεία της περιφέρειας ενός κύκλου ή της επιφάνειας μιας σφαίρας.

Κλάση: Από το αρχαίο «κλάσις» που προέρχεται από το ρήμα "κλάω – κλω" (σπάζω). Τόσο στην καθημερινή γλώσσα όσο και στα μαθηματικά σημαίνει ένα σύνολο ατόμων ή πραγμάτων, που αποτελούν μέρος ενός μεγαλύτερου συνόλου, τάξη.

Κλίση: Από το αρχαίο ρήμα "κλίνω" (στρέφω). Στην καθημερινή γλώσσα μπορεί να σημαίνει το ταλέντο σε κάτι, τον σχηματισμό τύπων λέξεων (κλίση ρημάτων). Στα μαθηματικά κλίση της ευθείας λέγεται η εφαπτομένη της γωνίας που σχηματίζει η ευθεία με τον άξονα των x δηλαδή ο συντελεστής διεύθυνσης της ευθείας

Κύκλος: Από το αρχαίο κύκλος (που προέρχεται από το ινδοευρωπαϊκό θέμα "kweI" που σήμαινε περιστρέφω, γυρίζω). Στα μαθηματικά ο κύκλος είναι καμπύλη κλειστή γραμμή που το κάθε σημείο της απέχει σταθερή απόσταση από το κέντρο. Στην καθημερινή γλώσσα μπορεί να σημαίνει σειρά περιοδικών φαινομένων ή σύνολο

συναφών πραγμάτων ή γεγονότων ή ομάδα ατόμων που αποτελούν κοινωνική, πολιτική, επαγγελματική κ.λ.π ενότητα.

Κύλινδρος: Από το αρχαίο ρήμα "κυλίνδω" (+ κατάληξη -ρος) που προέρχεται από το θέμα κυλ- (περιστρέφω, γυρίζω). Στα μαθηματικά (και στην καθημερινή γλώσσα) κύλινδρος είναι το στερεό με δύο παράλληλες κυκλικές επιφάνειες (βάσεις) και κυρτή παράπλευρη επιφάνεια.

Κώνος: Αρχαία λέξη "κώνος" με αρχική σημασία τον καρπό του πεύκου, το κουκουνάρι. Στα μαθηματικά ο κώνος είναι στερεό με κυκλική βάση και κυρτή επιφάνεια που απολήγει σε οξεία κορυφή.

Λίτρο: Από την αρχαία "λίτρα" (νόμισμα). Στα μαθηματικά και στην καθημερινή γλώσσα, το λίτρο είναι μονάδα μέτρησης όγκου. Είναι ίσο με 1000 κυβικά εκατοστά.

Ορθοκανονικός: Προέρχεται από τα επίθετα "ορθός" [όρθιος] και "κανονικός" που σημαίνει φυσιολογικός, αρμονικός. Στην καθημερινή ζωή δε χρησιμοποιούμε τη λέξη ορθοκανονικός. Στα μαθηματικά ορθοκανονικό σύστημα αξόνων είναι οι κάθετοι άξονες των οποίων οι μονάδες μέτρησης έχουν ίδιο μήκος

Παράλληλόγραμμο: Από το "παράλληλος" + "γραμμή". Τόσο στα μαθηματικά, όσο και στην καθημερινή γλώσσα σημαίνει το τετράπλευρο που έχει τις απέναντι πλευρές παράλληλες.

Παράλληλος: Αποτελείται από την πρόθεση "παρά" και την αλληλοπαθητική αντωνυμία "αλλήλοις". Παράλληλος είναι αυτός που όλα τα σημεία του απέχουν εξίσου άλλον. Στα μαθηματικά παράλληλες ευθείες είναι οι ευθείες που ανήκουν στο ίδιο επίπεδο και δεν έχουν κανένα κοινό σημείο, ενώ παράλληλα διανύσματα είναι τα διανύσματα που έχουν τον ίδιο ή παράλληλους φορείς.

Παράπλευρος: Από το "παρά" + "πλευρά". Σημαίνει αυτόν που συνορεύει άμεσα με κάτι, τον ακριβώς διπλανό, αυτόν που βρίσκεται ή που κινείται κατά μήκος μιας πλευράς ή γραμμής. Στα μαθηματικά, παράπλευρη επιφάνεια λέγεται σε μερικά στερεά σώματα η επιφάνεια που δεν ανήκει στις βάσεις του στερεού.

Περιγεγραμμένος: Μετοχή του "περιγράφω", που προέρχεται από το "περί" (γύρω) και το "γράφω". Στα μαθηματικά, ένας κύκλος είναι περιγεγραμμένος ενός πολυγώνου αν οι κορυφές του πολυγώνου είναι σημεία του κύκλου.

Πρίσμα: Η αρχαία σημασία είναι "πριονίδι – τραύμα από πριόνισμα". Προέρχεται από το αρχαίο ρήμα "πρίω" (πριονίζω, κόβω) Στα μαθηματικά, το πρίσμα είναι στερεό με δύο έδρες ίσες και παράλληλες και τις υπόλοιπες έδρες παραλληλόγραμμα. Στην καθημερινή χρήση μπορεί να σημαίνει την άποψη, την οπτική γωνία με την οποία εξετάζει κανείς ένα θέμα.

Σημείο: Από το αρχαίο "σήμα" (σημάδι, σήμα). Στην καθημερινή γλώσσα μπορεί να σημαίνει τον ορισμένο τόπο ή θέση, το τμήμα, το σημάδι κοκ. Στα μαθηματικά μπορεί να σημαίνει κάποιο σύμβολο (πχ. καθένα από τα σύμβολα αριθμητικών ή αλγεβρικών πράξεων) ή τη θεμελιώδη γεωμετρική έννοια που περιγράφει το ελάχιστο μέρος του χώρου που δεν έχει διαστάσεις.

Στρέμμα: Προέρχεται από το ρήμα "στρέφω" και η αρχική του σημασία σχετιζόταν με τη στροφή – στρέψη – οτιδήποτε είχε συνεστραμμένο σχήμα. Σήμερα το στρέμμα είναι μονάδα μέτρησης επιφάνειας (συνήθως γης) που ισούται με 1000 τετραγωνικά μέτρα.

Συνάρτηση: Από το "συν" και το "αρτώ". Συνάρτηση είναι η σύνδεση, η λογική συνοχή, η σχέση αλληλεξάρτησης μεταξύ δύο αντικειμένων (ή εννοιών, ή μεγεθών). Στα μαθηματικά, συνάρτηση είναι η αντιστοίχιση μεταξύ των στοιχείων δύο συνόλων, ούτως ώστε κάθε στοιχείο του πρώτου συνόλου να αντιστοιχίζεται σε ένα μόνο στοιχείο του δεύτερου συνόλου.

Συνημίτονο: "συν" + "ημίτονον". Είναι τριγωνομετρικό μέγεθος. Για μια οξεία γωνία ορθογωνίου τριγώνου το συνημίτονο είναι ένας αριθμός που εκφράζει το λόγο της απέναντι πλευράς προς την υποτείνουσα.

Συχνότητα: Από το επίθετο "συχνός". Είναι ο αριθμός των εμφανίσεων ενός γεγονότος σε ένα χρονικό διάστημα. Στη φυσική, είναι ο αριθμός των κορυφών ενός κύματος που διέρχονται από ένα ορισμένο σημείο στη μονάδα του χρόνου. Στα μαθηματικά είναι ο φυσικός αριθμός n που μας δηλώνει πόσες φορές εμφανίζεται η ίδια τιμή της μεταβλητής ανάμεσα στις παρατηρήσεις.

Σφαίρα: Η αρχαία ελληνική "σφαῖρα" είχε την ίδια σημασία με τη σημερινή λέξη (δήλωνε οτιδήποτε σφαιρικό, την μπάλα). Στα μαθηματικά, σφαίρα είναι το γεωμετρικό στερεό που αποτελείται από όλα τα σημεία του χώρου που απέχουν από δεδομένο σημείο (το κέντρο) απόσταση μικρότερη ή ίση από μια δεδομένη (την ακτίνα).

Ταυτότητα: Από το αρχαίο "ταυτο" (το + αυτό) που είναι πρόθημα λέξεων που δηλώνουν απόλυτη ομοιότητα. Η ταυτότητα είναι το σύνολο των ιδιοτήτων ή χαρακτηριστικών που προσδιορίζουν την ιδιαίτερη φύση ενός ατόμου ή συνόλου. Στα μαθηματικά, η ταυτότητα είναι κάθε αλγεβρική ισότητα που ισχύει για κάθε τιμή των μεταβλητών της.

Τεταρτημόριο: Προέρχεται από το "τέταρτος" και το "μόριο" (υποκοριστικό του αρχαίου μόρος < μείρομαι που σημαίνει μοιράζω). Σημαίνει το ένα από τέσσερα ίσα μέρη ενός συνόλου ή ποσότητας. Στα μαθηματικά τεταρτημόριο λέγεται καθένα από τα τέσσερα μέρη στα οποία χωρίζεται το επίπεδο από τους άξονες ενός συστήματος συντεταγμένων.

Τεταγμένη: Θηλυκό της μετοχής παθητικής του ρήματος "τάσσω" (τοποθετώ εκεί που πρέπει – βάζω σε σειρά). Στα μαθηματικά είναι η δεύτερη από τις δύο συντεταγμένες ενός σημείου στο επίπεδο, ο αριθμός που αντιστοιχεί στον κατακόρυφο άξονα ενός συστήματος συντεταγμένων.

Τετμημένη: Θηλυκό της μετοχής του ρήματος "τέμνω" που σημαίνει κόβω. Στα μαθηματικά τετμημένη λέγεται η πρώτη από τις δύο συντεταγμένες ενός σημείου στο επίπεδο, ο αριθμός που αντιστοιχεί στον οριζόντιο άξονα ενός συστήματος συντεταγμένων.

Τετράγωνο: Από το αρχαίο "τετράς" και τη "γωνία". Στα μαθηματικά, τετράγωνο είναι το παραλληλόγραμμο που είναι ορθογώνιο και ρόμβος. Στην καθημερινή γλώσσα το τετράγωνο μπορεί να σημαίνει το τμήμα μιας περιοχής που σχηματίζεται από τέσσερις δρόμους χωρίς άλλο δρόμο να το διαπερνά (οικοδομικό τετράγωνο).

Τομή: Από το ρήμα "τέμνω" (διαιρώ, κόβω). Στην καθημερινή γλώσσα μπορεί να σημαίνει το κόψιμο, το σχεδιάγραμμα που παριστάνει την εμφάνιση κάποιου κοψίματος (πχ μιας κατασκευής), Στα μαθηματικά τομή δύο συνόλων είναι τα κοινά

τους στοιχεία, ενώ τομή δύο γραμμών (ή δύο επιφανειών) είναι το κοινό τους σημείο (ή σημεία)

Τραπεζίο: Αρχαίο υποκοριστικό του "τράπεζα" (που δήλωνε έπιπλο με τέσσερα πόδια). Στα μαθηματικά είναι το κυρτό τετράπλευρο που έχει δύο πλευρές παράλληλες (βάσεις) και δύο μη παράλληλες.

Υπερβολή: Από το "υπέρ-" και το αρχαίο ρήμα "βάλλω" (ρίχνω, πετάω). Στην καθημερινή γλώσσα σημαίνει την υπέρβαση του συνηθισμένου, του κανονικού, ένα σχήμα λόγου στο οποίο το νόημα εκφράζεται με μεγαλοποιημένο τρόπο. Στα μαθηματικά, υπερβολή είναι ένα είδος καμπύλης με δύο κλάδους.

